

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce **M. H.,** proti žalovanému **Ministerstvu obrany,** se sídlem Praha 6, Tychonova 1, o zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 3. 2003, č. j. 421/3-118-I/2002-7542 a ze dne 28. 3. 2002, č. j. 421/3-118-II/2002-7542,

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva obrany, personální sekce ze dne 28. 3. 2002, č. j. 421/3-118-I/2002-7542 a ze dne 28. 3. 2002, č. j. 421/3-118-II/2002-7542 **se zrušují** a věci **se vracejí** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v částce 2000 Kč , a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobou, doručenou Vrchnímu soudu v Praze dne 6. 5. 2002, se žalobce domáhal zrušení shora označených rozhodnutí, kterými nebylo vyhověno odvolání žalobce a byla potvrzena rozhodnutí Ministerstva obrany, Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ze dne 31. 1. 2002, č. j. 630709/0471/702/5 o přiznání odchodného žalobci v částce 228 666 Kč a ze dne 31. 1. 2002, č. j. 630709/0471/702/4 o přiznání výsluhového příspěvku žalobci v částce 15 626 Kč od 1. 1. 2002. Žalobce v žalobě (původně v opravném prostředku), uvedl, že jeho služební poměr zanikl podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. d) zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání dnem 31. 12. 2001, přičemž mu vznikl nárok na výsluhové náležitosti za dobu 22 let. Na základě toho vydal Vojenský úřad sociálního zabezpečení dne 31. 1. 2002 shora označená rozhodnutí o přiznání odchodného a výsluhového příspěvku. Pro výpočet obou výsluhových náležitostí byl stanoven průměrný měsíční hrubý plat podle ustanovení

§ 143 odst. 3 zákona o vojácích z povolání, a to podle věty druhé. Průměrný měsíční plat byl tak zjištěn za celý kalendářní rok 2001. Proti těmto rozhodnutím podal žalobce odvolání, neboť měl zato, že Vojenský úřad sociálního zabezpečení při aplikaci tohoto ustanovení nepostupoval správně. V ustanovení § 143 odst. 3 zákona o vojácích z povolání se praví, že průměrným měsíčním hrubým platem je průměrný měsíční plat stanovený podle zvláštních právních předpisů, kterým je ustanovení § 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. Je-li to pro vojáka z povolání výhodnější, je průměrným měsíčním hrubým platem průměrný měsíční hrubý plat za kalendářní rok, který předchází roku, v němž zanikl služební poměr. Zanikne-li služební poměr posledním dnem kalendářního roku, zjišťuje se průměrný měsíční hrubý plat z tohoto kalendářního roku. Zákonná dikce tedy dává možnost použít pro výpočet průměrného měsíčního hrubého platu dvě různá období, a to kalendářní čtvrtletí nebo kalendářní rok, vždy se však použije pro výpočet průměrného měsíčního hrubého platu to rozhodné období, které je pro vojáka z povolání výhodnější. Protože podle názoru žalobce byl pro něho výhodnější výpočet průměrného měsíčního hrubého platu za kalendářní čtvrtletí, požadoval žalobce ve svých odvoláních provedení takového výpočtu. Odvolací orgán však podaným odvoláním nevyhověl a napadená rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení potvrdil v celém rozsahu. V těchto rozhodnutích žalovaný shodně konstatoval, že v případě skončení služebního poměru dnem 31. 12. 2001 nelze aplikovat obecnou právní úpravu uvedenou v zákoně č. 1/1992 Sb., ale je nutné použít speciální úpravu stanovenou ve větě druhé ustanovení § 143 odst. 3 zákona o vojácích z povolání. Text této věty podle žalovaného striktně určuje v návaznosti na splnění zcela konkrétní podmínky - doby skončení služebního poměru - konkrétní, jedinečný, speciální výpočet průměrného měsíčního hrubého platu, aniž by odkazovalo na užití zvláštních předpisů, jak je učiněno např. ve větě první. Žalovaný tak dospěl k závěru, že pro výpočet průměrného měsíčního hrubého platu je jako rozhodné období pouze celý kalendářní rok 2001. Žalobce považuje výklad tohoto ustanovení provedený žalovaným za nesprávný. Podle jeho názoru je nezbytné první i druhou větu tohoto ustanovení vykládat ve vzájemné souvislosti. Věta druhá v žádném případě není speciálním ustanovením k větě první v tom směru, že by vylučovala použití rozhodného období kalendářního čtvrtletí, ale pouze speciálním ustanovením k použití konkrétního kalendářního roku. Podle druhé části věty první by totiž v případě skončení služebního poměru dnem 31. 12. 2001 byl rozhodným obdobím celý kalendářní rok 2000, což zákonodárce zjevně nechtěl připustit. Proto byla do textu druhé věty zařazena taková formulace, aby v případě skončení služebního poměru posledním dnem v kalendářním roce byl rozhodným obdobím tento kalendářní rok, a nikoli kalendářní rok předcházející. Přistoupení na výklad předmětného ustanovení použitý Ministerstvem obrany by ve svém důsledku vedlo k neodůvodněnému rozdělení vojáků z povolání, kterým zanikl služební poměr, do dvou skupin. Jedna skupina by měla možnost použití výhodnějšího výpočtu průměrného měsíčního hrubého platu, zatímco druhá nikoli. Toto znevýhodnění určité skupiny vojáků z povolání nebylo, a ani nemohlo být, záměrem zákonodárce, proto je třeba výklad Ministerstva obrany odmítnout. Jiný postup by jednoznačně vedl k porušení ústavní zásady stejného zacházení a rovnosti v právech.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě, obdobně jako ve svých rozhodnutích poukázal na to, že vzhledem ke skutečnosti, že služební poměr žalobce skončil dnem 31. 12. 2001 nelze aplikovat obecnou právní úpravu stanovenou zákonem č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů, na kterou odkazuje poznámka pod čarou č. 30 začleněná ve větě první v § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění platném ke dni propuštění žalobce. Ustanovení § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění platném ke dni propuštění žalobce,

rozeznává dva základní způsoby určení průměrného měsíčního hrubého platu. V prvé řadě obecný způsob podle věty první § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění platném ke dni propuštění žalobce, kdy je prostřednictvím poznámky pod čarou č. 30 odkázáno na obecný předpis (který řeší problematiku stanovování průměrů pro pracovněprávní účely obecně), kterým je zákon č. 1/1992 Sb., kdy je z důvodu objektivizace výše průměrného měsíčního hrubého platu umožněno ještě provést porovnání s průměrným měsíčním hrubým platem za kalendářní rok, který předchází roku, v němž zanikl služební poměr, a přiznat vojáku z povolání na základě kriteria výhodnosti, výhodnější průměrný měsíční hrubý plat. Dále se jedná o speciální způsob podle věty druhé § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění platném ke dni propuštění žalobce, kdy se při splnění konkrétně určené podmínky „Zanikne-li služební poměr posledním dnem kalendářního roku ...“ zjišťuje průměrný měsíční hrubý plat „... z tohoto kalendářního roku,“ aniž by text právní normy odkazoval na užití zvláštních právních předpisů a aniž by tento text obsahoval nutnost užití nějakého kriteria výhodnosti nebo nutnost porovnání s jinak určeným průměrným měsíčním hrubým platem (např. podle věty první § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb.) z důvodu objektivizace průměrného měsíčního hrubého platu (jako v případě určení podle věty první § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb.). Při obecném způsobu určení průměrného měsíčního hrubého platu je rozhodným obdobím předchozí kalendářní čtvrtletí, v němž podíl různorodých složek platu je značně různorodý, a z časového hlediska ne zcela objektivně odráží vypočtený měsíční průměr. Proměnlivé složky platu v něm mohou, ale nemusí být, vyplaceny. Z uvedeného důvodu je jako speciální a do značné míry objektivnější kriterium použití, jak v obecném způsobu (podle věty první § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb.), tak ve speciálním způsobu (podle věty druhé § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb.), rozhodného období kalendářního roku. V obecném způsobu se na základě kriteria výhodnosti rozšiřuje užitá obecná právní úprava provedená zákonem č. 1/1992 Sb. o další rozhodné období, vyplývající přímo z textu právní normy zákona č. 221/1999 Sb. (speciální právní úpravy ve vztahu k zákonu č. 1/1992 Sb.), o „... kalendářní rok, který přechází roku, v němž zanikl služební poměr“ a podle kriteria výhodnosti umožňuje přiznat spočítaný výhodnější průměrný měsíční hrubý plat. Pokrývá se tedy situace, kdy v obecném rozhodném období (předchozí kalendářní čtvrtletí) nebyly vyplaceny proměnlivé složky platu a tuto situaci objektivizuje použitím speciálního rozhodného období (kalendářní rok, který předchází roku, v němž zanikl služební poměr), v němž vždy s vysokou pravděpodobností byly vyplaceny proměnlivé složky platu. Speciální způsob podle věty druhé § 143 odst. 3 zákona č 221/1999 Sb. již takovouto objektivizaci nevyžaduje, a proto zde již není v textu právní normy stanoveno žádné kriterium výhodnosti nebo nutnost porovnání s jinak určeným průměrným měsíčním hrubým platem. Vzhledem ke skutečnosti, že služební poměr žalobce skončil dnem 31. 12. 2001 byla v rámci prvostupňového rozhodování správně aplikována věta druhá § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění platném ke dni propuštění žalobce, a v odvolacím řízení nebylo shledáno porušení právních norem a vydané rozhodnutí bylo potvrzeno v celém rozsahu. V závěru svého vyjádření pak žalovaný poukázal na to, že použití obecného způsobu (předchozí kalendářní čtvrtletí) žalovanému nikdy nevyhovovalo, neboť krátký časový úsek zkresloval vypočtení průměry platu. To bylo jedním z důvodů pro novelizaci § 143 odst. 3 zákona o vojácích z povolání provedenou zákonem č. 254/2002 Sb. Ze všech těchto důvodů žalovaný navrhl, aby rozhodnutí odvolacího orgánu žalovaného byla v celém rozsahu potvrzena.

V replice žalobce poukázal na obdobné skutečnosti jako v návrhu na zahájení řízení (v opravném prostředku, nyní žalobě).

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 s. ř. s. z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených

vrchními soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy jako soud prvního stupně. Podle ustanovení § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté o. s. ř. účinného přede dnem účinnosti s. ř. s. dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal žalobou napadená rozhodnutí žalovaného a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Soud vycházel z následujících skutečností a úvah.

Podle ustanovení § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ve znění účinném v době vydání napadených rozhodnutí průměrným měsíčním hrubým platem je průměrný plat stanovený podle zvláštních předpisů (§ 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku ve znění zákona č. 74/1994 Sb.); je-li to pro vojáka výhodnější, je průměrným měsíčním hrubým platem průměrný měsíční plat za kalendářní rok, který předchází roku, v němž zanikl služební poměr. Zanikne-li služební poměr posledním dnem kalendářního roku, zjišťuje se průměrný měsíční hrubý plat z tohoto kalendářního roku.

Pro závěr žalovaného, že se jedná o dva odlišné případy výpočtu průměrného platu, by mohl do určité míry svědčit gramatický výklad tohoto ustanovení, kdy v prvé větě, v částech rozdělených středníkem jsou uvedeny dvě možnosti výpočtu průměrného platu (prvá s poukazem na zákon č. 1/1992 Sb.), kdežto v druhé větě, bez výslovného odkazu na větu prvou je uvedena toliko jedna možnost tohoto výpočtu. V daném případě je však nutno vycházet především z logického výkladu, a to zejména ze smyslu tohoto ustanovení. Účelem věty druhé není totiž nic jiného, než pro zvláštní případ, že pracovní poměr skončil posledním dnem kalendářního roku stanovit, že v tomto případě je možno vycházet z průměrného platu za kalendářní rok, v němž zanikl služební poměr, neboť v tomto případě služební poměr trval až do konce tohoto kalendářního roku a není důvodu průměrný plat počítat za kalendářní rok předchozí. Jedná se tedy o zvláštní úpravu toliko ve vztahu k úpravě ve větě prvé v části za středníkem. I v tomto případě bylo na správním orgánu, aby porovnal, zda výpočet podle věty prvé části před středníkem ustanovení § 143 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb. není pro žalobce výhodnější. Žalobci je nutno přisvědčit i v argumentaci, že výklad žalovaného by znamenal nejen nepřiměřené, ale i nelogické znevýhodnění skupiny vojáků z povolání, u kterých došlo ke skončení služebního poměru posledním dnem kalendářního roku oproti ostatním vojákům (např. těm u kterých byl služební poměr ukončen dnem 1. ledna toho kterého roku).

Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud shledal žalobu důvodnou a obě napadená rozhodnutí (ve věci odchodného a ve věci výsluhového příspěvku) zrušil pro nezákonnost a tyto věci vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). V souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s. soud rozhodl o věci samé bez nařízení jednání.

V souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. soud úspěšnému žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudem, spočívajícím v zaplaceném soudním poplatku v celkové částce 2000 Kč (přezkoumání rozhodnutí ve dvou věcech).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. 3. 2004

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu